

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Кафедра французької філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

професор Хмарський В.М.

« 31 » 08 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Функціонально-семантичні особливості модальних дієслів
французької мови

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька

Факультет романо-германської філології

2020 – 2021

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Функціонально-семантичні особливості модальних дієслів французької мови».

Розробник:

Телецька Т.В., к. філол. наук, доцент, доцент кафедри французької філології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри французької філології

Протокол № 1 від 28 08 2020 р.

Завідувач кафедри

— Марінашвілі М.Д.

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від 31 08 2020 р.

Голова НМК

Телецька Т.В.

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри французької філології

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри французької філології

Протокол № ___ від “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 1 змістових модулів – 2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізація: 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Дисципліна вільного вибору
		Рік підготовки
		3-й
		Семестр
		6-й
		Лекції
		22 год.
		Практичні
		8 год.
		Самостійна робота
60 год.		
Форма підсумкового контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: вивчення функціонально-семантичних особливостей модальних дієслів французької мови як ядерних елементів у структурі категорії об'єктивної та суб'єктивної модальності.

Основні завдання курсу:

- 1) з'ясувати сутність категорії модальності як мовної універсалії;
- 2) схарактеризувати засоби вираження об'єктивної та суб'єктивної модальності у французькій мові;
- 3) проаналізувати семантичне членування об'єктивної модальності та суб'єктивної модальності;
- 4) визначити модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості та об'єктивної необхідності, ймовірності та істинності;
- 6) виявити зони перетину зазначених мікрополів у межах функціонально-семантичного поля модальності;
- 7) довести співвіднесеність категорій модальності та темпоральності у французькій мові.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей:**

а) загальних (ЗК):

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність здійснювати навчально-дослідницьку та/або науково-дослідницьку діяльність на належному рівні.

б) спеціальних (СК)

СК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії французької мови.

СК04. Здатність аналізувати соціальні різновиди французької та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати французьку та англійську мови в усній та письмовій формі у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

Програмні результати навчання (ПР). У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

ПР 10. Знати норми літературної української, французької та англійської мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля об'єктивної модальності

Тема 1. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності. Функціонально-семантична модель опису мови. Поняття функціонально-семантичного поля. Домінанта функціонально-семантичного поля. Периферія функціонально-семантичного поля. Недискретні засоби вираження модальності.

Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості. Засоби вираження об'єктивної можливості. Основні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*. Вторинні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*. Комунікативний аспект категорії модальності. Комунікативний аспект категорії об'єктивної можливості. Мовленнєві акти дозволу, прохання, поради, пропозиції.

Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності. Основні функції модальних дієслів *falloir, devoir*. Вторинні функції модальних дієслів *falloir, devoir*. Комунікативний аспект категорії об'єктивної необхідності. Мовленнєві акти в межах зовнішньої деонтичної необхідності: порада, пропозиція, прохання.

Змістовий модуль 2. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля суб'єктивної модальності

Тема 4. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності.

Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості.

Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		л	п	ср
	1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля об'єктивної модальності				
Тема 1. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності	14	4		10
Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості	16	4	2	10
Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності	16	4	2	10
Разом за змістовим модулем 1	46	12	4	30
Змістовий модуль 2. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля суб'єктивної модальності				
Тема 4. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності	12	2		10
Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості	16	4	2	10
Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності	16	4	2	10

Разом за змістовим модулем 2	44	10	4	30
Усього годин	90	22	8	60

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості. Ознайомитися з семантикою дієслів <i>pouvoir, savoir</i> ; навести приклади (власні або із художніх творів) реалізації модальної семантики дієслів <i>pouvoir, savoir</i> у конкретних мовленнєвих актах.	2
2	Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності. Ознайомитися з семантикою дієслів <i>falloir, devoir</i> ; навести приклади (власні або із художніх творів) реалізації модальної семантики дієслів <i>falloir, devoir</i> у конкретних мовленнєвих актах.	2
3	Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості. Ознайомитися з семантикою дієслова <i>pouvoir</i> ; навести приклади (власні або із художніх творів) реалізації модальної семантики дієслова у конкретних мовленнєвих актах.	2
4	Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності. Ознайомитися з семантикою дієслова <i>devoir</i> ; навести приклади (власні або із художніх творів) реалізації модальної семантики дієслова у конкретних мовленнєвих актах.	2
Разом		8

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності. Скласти конспект. Дослідити структуру та сематику ФСП об'єктивної модальності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
2	Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП об'єктивної можливості та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
3	Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП об'єктивної необхідності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10

4	Тема 4. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності. Скласти конспект. Дослідити структуру та сематику ФСП суб'єктивної модальності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
5	Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП суб'єктивної можливості та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
6	Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП суб'єктивної необхідності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
	Разом	60

9. Методи навчання

Словесні: лекції, пояснення понять, термінів; коментування, роз'яснення змісту і способу виконання завдань; опис фактів і граматичних явищ.

Наочні: ілюстрування навчального матеріалу.

Практичні: виконання вправ, самостійні завдання.

10. Методи контролю

Поточний контроль: усне опитування, перевірка завдань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії та шкала оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання

			з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми, поточного контролю.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Модальність як мовна універсалія.
2. Функціонально-семантична модель опису мови.
3. Поняття функціонально-семантичного поля.
4. Домінанта функціонально-семантичного поля.
5. Периферія функціонально-семантичного поля.
6. Недискретні засоби вираження модальності.
7. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності.
8. Мікрополе об'єктивної можливості.
9. Засоби вираження об'єктивної можливості.
10. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості.
11. Основні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*.
12. Вторинні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*.
13. Комунікативний аспект категорії модальності.
14. Комунікативний аспект категорії об'єктивної можливості.
15. Мовленнєвий акт дозволу.
16. Мовленнєвий акт прохання.
17. Мовленнєвий акт поради.
18. Мовленнєвий акт пропозиції.
19. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності.

20. Основні функції модальних дієслів falloir, devoir.
21. Вторинні функції модальних дієслів falloir, devoir.
22. Комунікативний аспект категорії об'єктивної необхідності.
23. Мовленнєвий акт поради в межах зовнішньої деонтичної необхідності.
24. Мовленнєвий акт пропозиції в межах зовнішньої деонтичної необхідності.
25. Мовленнєвий акт прохання в межах зовнішньої деонтичної необхідності.
26. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності.
27. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості.
28. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності.
29. Співвіднесеність категорій об'єктивної можливості, об'єктивної необхідності та спонукальності.
30. Співвіднесеність категорій модальності та темпоральності у французькій мові.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожен модуль змістового модуля. Відповідь під час заліку також оцінюється за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Поточний контроль						Підсумковий контроль (залік)	Загальна оцінка
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1 100	T2 100	T3 100	T4 100	T5 100	T6 100	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

14. Рекомендована література

Основна

1. Войналович Л. П. Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія // Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Серія: Філологічні науки. Кн. 3. 2013. С. 28–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_3_6
2. Єрмоленко І. Засоби вираження суб'єктивної модальності у детективному тексті Даніеля Пеннака. *Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип. 26. Том 1. С. 83-87. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/26.195811>
3. Красненко О. Модальні засоби вираження припустимості, можливості, необхідності та сумніву (на матеріалі французьких текстів із міжнародних відносин). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Дискурсознавство. Текстологія. Літературознавство*. 2013. Вип. 19. С. 175-180.
4. Умрихіна Л. В. Категорія модальності в контексті лінгвістичних досліджень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2016. Вип. 21(1). С. 72-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2016_21%281%29_21
5. Vetters C. Modalité et évidentialité dans pouvoir et devoir : typologie et discussions. *Langue française*. 2012. n°173. P. 31-47. URL: <https://www.cairn.info/revue-langue-francaise-2012-1-page-31.htm>

Додаткова

1. Бернацька С. М. Модальне значення можливості/необхідності в сучасній українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2011. 23 с.
2. Марінашвілі М. Д. Мовні засоби творення іронічної модальності у книзі Олів'є Маньї “Dessine-moi un Parisien”. *Мова: науково-теоретичний часопис з мовознавства*. 2019. Вип. 32. С. 9 -15
3. Марінашвілі М. Д. Синтаксичні засоби реалізації суб'єктивної модальності у книзі Олів'є Маньї “Dessine-moi un Parisien” *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2019. № 6. С. 148-152

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>
3. Франкофонна цифрова бібліотека «Culturethèque» <https://www.culturetheque.com/UKR/>